

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله عقیده اسلام ۲۸

شرط های انجام عبادات

بسم الله الرحمن الرحيم
از محمد بن صالح بن عثیمین رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ
که : شرط های انجام عبادت صحیح در اسلام را
توضیح دهید؟

ایشان این گونه جواب دادند: الحمد لله
اول اینکه: عبادت باید در سبب و وسیله اش
موافق شریعت باشد. یعنی اگر انسان الله را با وسایلی
که در شریعت ثابت نشده عبادت کند، آن عبادت
مردود است زیرا الله تعالی و رسول الله ﷺ به آن امر
نکرده اند. برای مثال می توان به برگزاری جشن میلاد
رسول و شب بیست و هفتم رجب که ادعا می کنند
رسول الله ﷺ در آن به معراج رفته است، اشاره نمود.
۱. از نظر تاریخی ثابت نشده است که شب بیست
و هفتم رجب، معراج رسول الله ﷺ بوده است و در
کتاب های حدیث نیز که در دست ماست حرفی که
دلالت کند رسول الله ﷺ در آن شب عروج نموده باشد
در دست نیست، لذا صحت سند آن نیز قابل اثبات نمی
باشد.
۲. به فرض اثبات آن، آیا حق این است که در آن
شب عبادت کنیم و یا آن را عید قرار دهیم؟ هرگز. زیرا
هنگامی که رسول الله ﷺ قدم به مدینه گذاشتند و
دیدند که انصار در دو روز مشغول بازی و سرگرمی
هستند، فرمود: * «إِنَّ اللَّهَ أَبْدَلَكُمْ بَخِيرَ مِنْهُمَا» * (خداوند
آن را برایتان به بهتر از این دو تبدیل کرده است) و عید
فطر و عید قربان را برایشان بیان کرد. و این می رساند

که پیامبر ﷺ کراهت داشتند از اینکه عیدی غیر از اعیاد
اسلامی در اسلام به وجود آید. این اعیاد عبارتند از: دو
عید سالیانه که عید فطر و عید قربان می باشد و یک
عید هفتگی که جمعه است. و اگر چه ثابت شود که
رسول الله ﷺ در شب بیست و هفت به معراج رفته
است- که این جز لاوه گویی چیز دیگری نیست- نباید
بدون اجازه شرع چیزی در دین ایجاد کرد.
چنان که گذشت بدعت کاری بزرگ و اثر آن بر
قلب مخرب است و اگر در آن لحظه با انجام این
بدعت در قلب انسان رقت و مهربانی وجود داشته
باشد قطعاً به عکس تبدیل می شود زیرا قلب با انجام
آن شاد شده و دوام هم نمی یابد بلکه به دنبالش
پشیمانی و ندامت روی می دهد. تمام بدعت ها
خطرناک هستند زیرا نکوهش و سرزنش را در ضمن
خود دارد. انجام بدعت به منزله این است که رسول
الله ﷺ شریعت را تمام نکرده است در حالیکه الله
سبحانه و تعالی می فرماید: * «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ
وَأَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا» *
«امروز دینتان را برایتان تکمیل کردم و نعمتم را بر شما
تمام نمودم و راضی شدم که اسلام دینتان باشد.» نکته
عجیب این است که بعضی از مبتلایان به بدعت نهایت
حرص و طمع را بر اجرای آن دارند در حالیکه نسبت
به آنچه صحیح و سودمند است، سهل انگارند. به
همین دلیل برگزاری جشن معراج در شب بیست و

هفت رجب بدعت است چرا که شریعت به آن امر نکرده است.

دوم اینکه: عبادت باید از نظر **جنس و نوع** موافق شریعت باشد. مثلاً اگر انسان اسبی را قربانی کند از نظر جنس با شرع مخالفت نموده است (زیرا قربانی تنها با چهارپایانی چون شتر، گاو و گوسفند صحیح است).
سوم اینکه: عبادت باید از نظر **قدر و اندازه** موافق شریعت باشد. اگر کسی بگوید فلانی نماز ظهر را شش رکعت می خواند آیا عبادتش موافق شرع است؟ هرگز. زیرا در اندازه و مقدار موافق شریعت نیست. و اگر بگوید فلانی سبحان الله و الحمد لله و الله اکبر را سی و پنج بار بعد از هر نماز واجب می خواند آیا صحیح است؟ جواب می دهیم: اگر قصد تو با این اعداد عبادت الله تعالی است دچار خطا شده ای و اگر قصد تو این است که همراه آنچه رسول الله ﷺ آورده است بیشتر بخوانی و در همان حال معتقد هستی که سی و سه مشروع است زیادتیر خواندن اشکالی ندارد زیرا تو آن را جدا کرده ای و قصد تو زیاد کردن در شریعت خداوند نیست.

چهارم اینکه: باید عبادت از لحاظ **کیفیت** موافق شریعت باشد. اگر عبادت انسان از نظر نوع، اندازه و سبب درست باشد اما در کیفیت آن با شریعت مخالفت کند، عبادتش صحیح نیست. برای مثال: مردی دچار حدث اصغر شده است. وضو می گیرد ولی ابتدا

پاهایش را می شوید سپس سرش را مسح می کند بعد دست و در آخر صورتش را می شود آیا وضویش صحیح است؟ خیر. زیرا او در کیفیت مخالف شریعت عمل کرده است.

پنجم اینکه: عبادت از لحاظ **زمان** باید آن گونه باشد که شریعت گفته است. برای مثال انسان ماه رمضان را در شعبان یا شوال بگیرد یا نماز ظهر را قبل از شروع وقتش بخواند یا هنگامی نماز را بخواند که سایه هر چیر به اندازه خودش رسیده است. خواندن نماز بعد از گذشت وقتش صحیح نیست. برای این است که می گوئیم اگر انسان عمداً نمازی را ترک کند تا بدون عذر وقتش بگذرد حتی اگر هزار بار تکرار کند از او قبول نمی شود.

قائده مهمی که اینجا حاصل می شود این است که تمام عبادات دارای زمان مشخصی هستند که اگر انسان بدون عذر آن را از وقتش خارج کند قابل قبول نمی باشد و مردود است. دلیل برای این گفته فرموده عایشه رضی الله عنها می باشد که می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد» (هر کس کاری انجام دهد و دستور ما بر آن نباشد مردود است).

ششم اینکه: عبادت باید از لحاظ **مکان** همگام با شریعت باشد. اگر انسان در روز عرفه در مزدلفه توقف نماید، توقف او صحیح نیست زیرا از لحاظ مکان

عبادتش موافق شریعت نیست. و همین طور اگر انسان در منزلش اعتکاف نماید، درست نیست. زیرا مکان اعتکاف مسجد است. بنابراین صحیح نیست زن در منزلش اعتکاف نماید چون خانه مکان اعتکاف نیست. رسول الله ﷺ هنگامی که دید بعضی از همسرانش به خیمه هایی که در مسجد برای اعتکاف درست کرده بودند می روند به برداشتن خیمه و ملغی کردن اعتکاف دستور داد و به آنها نفرمود که در منزل اعتکاف کنند چون از نظر مکان مخالف شرع است. این شش صفت زمانی تحقق پیدا می کند که آنها را در عبادت با هم جمع نماییم.

۱. سبب ۲. جنس ۳. اندازه ۴. کیفیت ۵. زمان ۶. مکان.

وصلی الله علی محمد واله وصحبه اجمعین و
آخر دعوانا ان الحمد لله رب العلمین